

Vsak mesec manj za mleko

Nizke odkupne cene bodo do poletja še nižje – Politika se ne vmešava, kmetje shajajo, vendar brez novih investicij

Rejci krav molznic v Evropi se soočajo z nizkimi odkupnimi cenami mleka, Evropska komisija pa razen javnega odkupa ter pomoči za zasebno skladiščenje za maslo in posneto mleko v prahu ne posega bistveno na trg z mlekom. Zaradi presežka mleka, ki predvsem v severozahodnih državah EU še vedno narašča, odkupne cene padajo in po napovedih še niso dosegle dna.

Evropska komisija je minuli mesec na pobudo Francije predlagala prostovoljno zmanjšanje prireje mleka na kmetijskih gospodarstvih. Predlog je na aprilskem zasedanju v Bruslju podprla tudi naša država, vendar pa zanj ne bo zagotovila denarnih sredstev.

Alan Matthews, agrarni ekonomist, dvomi v uspeh tega ukrepa, saj države članice v bistvu ne poskušajo zmanjšati prireje mleka. Ravno obratno, skupaj s pobudnico ukrepa – Francijo – namreč kar 19 držav (med njimi Slovenija) prejema pomoč iz proizvodno vezanih plačil za mleko, kar spodbuja prirejo. Skupaj tako kar četrtina evropskih kmetov prejema

finančna sredstva v višini od 27 do 728 evrov (na Finskem) na glavo živine v skupnem znesku kar 830 milijonov evrov. Kar je skorajda še enkrat več, kolikor je Komisija namenila za pomoč sektorju mleka v minulem septembru. V letu 2016 je naša država za omejen proizvodno vezan ukrep kmetom namenila 4.794.895 evrov sredstev. V preteklem letu pa je podpora za mleko v gorskem območju prejelo 2.914 kmetijskih gospodarstev za skupaj 36.017 krav. Znesek na kravo je znašal 132,75 evra.

»Nekatere države to pomoč resda namenjajo kmetom, ki kmetujejo na območjih z omejenimi možnostmi, na gorsko-hribovskih območjih. Nekatere pa, vključno s Francijo, pomoč namenjajo vsem rejcem krav molznic,« pravi Matthews, ki meni, da omejevanje prireje, pa čeprav prostovoljno, ne prinaša rešitve. S tem se strinjajo tudi predstavniki Irske, Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske, Švedske ter Nemčije, ki so proti kakršnemu koli, četudi prostovoljnemu omejevanju prireje, zato ukrepa niso in tudi v prihodnje ne bodo podprli.

Thos Gieskes, direktor avstralske in novozelandske Rabobanke, ki je vodilno podjetje na področju bančništva v sektorju hrane in kmetijstva, se ne strinja s poseganjem politike v trg. »Na koncu se vedno izka-

že, da preživijo le najmočnejši kmetje brez pomoči črke,« je dejal za irski Rural in se s svojo izjavo še dlje: »Ko imajo kmetje na voljo varnostno mrežo (pomoč države), pri svojem delu niso najboljši,« meni Gieskes in sklene, da je v tem trenutku situacijo z mlekom najboljše prepustiti trgu brez vmešavanja politike.

Rejci na trgu brez regulacijskega sistema

Prepuščeni le trgu in lastni iznajdljivosti so tudi slovenski kmetje, ki povedo, da se je naša država, skupaj z EU pomočjo, umaknila iz prireje mleka. Kmetje, ki jih bremenijo posojila za investicije v kmetijska gospodarstva, še vedno povečujejo črede, da prodajo več mleka in tako ob nižjih odkupnih cenah zaslužijo vsaj toliko kot prej. Ravno to pa povzroča presežke mleka in nižanje odkupnih cen na trgu z mlekom.

»Na naši kmetiji za liter mleka dobimo 27 centov. Cena je vsak mesec sicer nižja in po napovedih še ni dosegla dna. To pa vsekakor ni vzdržno za marsikatero kmetijsko gospodarstvo,« pravi Sonja Arlič, predsednica Zveze rejcev go-

Odkupne cene surovega mleka v evrih/100 kg, brez DDV, fco kmet, za 4,2 % maščobe in 3,4 % beljakovin

Država	Cena (marec 2016)
Slovenija	24,38
Hrvaška	29,31
Avstrija	30,60
Italija	32,45
Madžarska	23,68
Belgija	24,79
Bolgarija	26,77
Češka	23,77
Danska	28,48
Nemčija	27,31
Estonija	21,70
Irska	22,31
Španija	28,92
Francija	27,45
Latvija	19,73
Litva	18,97
Nizozemska	27,50
Poljska	25,42
Portugalska	27,52
Romunija	25,72
Slovaška	25,61
Finska	37,62
Švedska	30,97
EU (povprečje)	27,62
Nova Zelandija	20,29
ZDA	31,41

(Evropska komisija, LTO Netherland)

vedi rjave pasme Slovenije. Odkupna cena v Sloveniji se glede na kakovost mleka giblje

med 22 in 27 evri za 100 litrov. Kmetje povedo, da mlekarne mleko odkupujejo po pogodbi in morebitnih presežkov mleka ne kaznujejo z nižjo ceno. S trenutno ceno za zdaj še shajajo, vendar ne morejo investirati v kmetijska gospodarstva.

Da so odkupne cene mleka med odkupovalci in posameznimi rejci lahko zelo različne, pa opisuje dejstvo, da so nekateri manjši kmetje iz severovzhodnega dela Slovenije, ki mleko oddajajo v vaško zbirnico, mleko pri povprečnih parametrih dobili plačano po 13 centov za liter (lanskega marca pa pri istih parametrih 30 centov za liter). Odkupovalca so nemudoma zamenjali in sedaj za mleko dobijo v povprečju od 24 do 25 centov za liter. Do poletja, ko cena mleka običajno pade, kmetje pričakujejo še dodatno znižanje, nekje na 20 centov za liter.

Evropa je trenutno edino območje, kjer prireja mleka raste. Zunaj nje prireja ne narašča ali pa je celo manjša kot v preteklem letu. Predvsem zaradi neugodnih vremenskih razmer stagnira v Novi Zelandiji in v Avstraliji, ZDA pa je rast prireje upočasnila.

Klara Nahtigal

Rekorden odkup mleka

Po podatkih Statističnega urada RS so odkupovalci v marcu 2016 odkupili rekordnih 50,7 milijona kilogramov mleka, večja je bila tudi predelava v mlečne izdelke, saj slovenske mlekarne razpolagajo z vedno večjimi količinami mleka.

MKGP o prostovoljnem ukrepu za zmanjšano prirejo mleka

»11. aprila 2016 je Evropska komisija objavila pravno podlago dogovorov med organizacijami proizvajalcev mleka, medpanožnimi organizacijami v sektorju mleka in zadrugami, ki združujejo proizvajalce mleka, da se med seboj lahko dogovorijo o načrtovanju prireje mleka. Sprejeli so dve uredbi, ki določata, da se organizacije, medpanožne organizacije in zadruge lahko dogovarjajo o zmanjšanju prireje mleka. Dogovori so časovno omejeni na šest mesecev, EU sredstva niso zagotovljena, vendar pa posamezne države lahko omogočijo nacionalna sredstva.

Glede na to, da ukrep ne bo financiran s strani EU, lahko po prvih odzivih iz držav članic razberemo, da se najverjetneje ne bodo odločile za izvajanje ukrepa. Ukrep bi namreč deloval le, če bi ga izvajale vse države članice in če bi bila zagotovljena EU denarna sredstva,« so povedali na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.